

Verslag meedenkbijeenkomsten

KGO windturbines

Nieuwleusen

AtelierOverijssel

12 december 2016

thema: duurzame energie

Colofon

Dit is een uitgave van AtelierOverijssel

Zwolle, 4 januari 2017

Versie voor Omwonenden, Nieuwleusen Synergie Februari 2017

AtelierOverijssel is een onafhankelijke werkplaats voor ruimtelijke kwaliteit, waar op diverse manieren wordt gewerkt aan ruimtelijke kwaliteit in Overijssel: onderzoekend, agenderend en adviserend. AtelierOverijssel is een samenwerking tussen Het Oversticht, Landschap Overijssel en KunstenLab.

Reacties of vragen naar aanleiding van dit verslag?

Of zelf ook graag eens een werkvorm organiseren met ondersteuning door AtelierOverijssel?

Secretariaat AtelierOverijssel
t.a.v. Miriam van Eunen-van der Hoeven
Aan de Stadsmuur 79-83
Postbus 531 | 8000 AM ZWOLLE
Tel. 038-4254553
info@atelieroverijssel.nl

Verslag van de meedenkbijeenkomsten in Nieuwleusen over de invulling van de KGO regeling bij realisatie van windturbines in de gemeente Dalfsen. De bijeenkomsten vonden plaats op 3 oktober en 12 december 2016 op de Meeleschool in Nieuwleusen.

Aanleiding

Gemeente Dalfsen en Nieuwleusen Synergy hebben AtelierOverijssel gevraagd een bijeenkomst te organiseren vanwege de plannen die er liggen om twee of drie windturbines te plaatsen aansluitend aan windpark Nieuwleusen West. Op dit moment staan hier al vier windturbines op Dalfsens grondgebied en vier windturbines op Zwols grondgebied. Iets noordelijker staan nog eens drie windturbines in de gemeente Staphorst.

Stel dat de ontwikkeling van de windturbines doorgaat en ze daadwerkelijk gebouwd gaan worden, dan moet er vanuit regelgeving van de provincie worden geïnvesteerd in de natuur en het landschap in de omgeving van de nieuw te plaatsen windmolens. Dit beleid heet de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.

De rol van AtelierOverijssel is het adviseren op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. In dit werkatelier gaat het om de toepassing van de KGO maatregelen ter compensatie van de nieuw te realiseren windturbines. Dit advies wordt gegeven op basis van de meedenkbijeenkomsten gehouden met omwonenden en op basis van eigen expertise van AtelierOverijssel.

Inhoud van dit verslag

1. Inleiding
2. KGO maatregelen
3. Resultaten werksessie
4. Afsluiting tweede meedenkbijeenkomst

1. Inleiding

In de eerste meedenkbijeenkomst, op 3 oktober 2016, heeft Lambert Schuldink van Nieuwleusen Synergy verteld wat de stand van zaken was omtrent de windturbines. Vervolgens was er ruimte voor de omwonenden om vragen te stellen, aan Nieuwleusen Synergy en aan de gemeente Dalfsen. Tijdens de bijeenkomst is er gezamenlijk een lijst gemaakt met voor- en nadelen van windturbines en een aanzet gedaan voor mogelijke wijze van compensatie voor omwonenden. Aan het eind van de bijeenkomst werd besloten het schetsen aan de KGO maatregelen uit te stellen naar een tweede bijeenkomst.

Op 12 december 2016 werd de tweede meedenkbijeenkomst georganiseerd, hier waren ongeveer 25 omwonenden aanwezig. Doel van deze tweede bijeenkomst was het schetsen aan de KGO maatregelen (aan de hand van kengetallen).

De avond werd geopend door atelierleider Ingeborg Thoral die een korte terugblik gaf op de eerste bijeenkomst. De meeste deelnemers hadden ook deze sessie bijgewoond maar er waren een aantal nieuwe gezichten. Vervolgens gaf Lambert Schuldink een update over de stand van zaken omtrent de windturbines. De Milleu-Effect-Rapportage (MER) is nagenoeg klaar, in deze rapportage worden de drie alternatieve scenario's getoetst op wettelijke richtlijnen. Lambert Schuldink gaf aan dat er nog geen voorkeursalternatief is bepaald, dit zal medio januari 2017 gebeuren. Voor de keuze wordt gekeken naar: opbrengst, belemmering (hinder?), landschap en hoogte. Bij deze keuze hebben de projectgroep en de klankbordgroep inspraak. Zoals het proces nu loopt zal de MER rapportage pas worden ingediend als het voorkeursalternatief is bepaald.

Vanuit de aanwezigen waren er vragen, over de compensatie van de bestaande en mogelijk nieuwe windturbines. Nogmaals werd benadrukt vanuit de bewoners dat zij het liefst niet meer windturbines hier willen. Daarnaast willen ze duidelijkheid over hoeveel windturbines er in de toekomst nog verwacht kunnen worden in dit gebied, ook in relatie tot windturbines op grondgebied van Zwolle. Over een maximum aantal windturbines in dit gebied werd geen uitspraak gedaan. De gemeente Zwolle is momenteel bezig met plannen voor windmolens op bedrijventerrein de Voorst. Wel gaf Leonie van Dam (gemeente Dalfsen) aan dat ook in dit gebied enkele potentiële locaties zijn opgenomen.

Over mogelijke compensatie aan de omwonenden werd kort gesproken. Lambert Schuldink gaf nogmaals aan dat zeker 30% van de opbrengst van de nieuw te plaatsen windturbines ten goede komt aan de gemeenschap. Op welke wijze dit wordt ingevuld is nog niet bekend, ook de hoogte van deze opbrengst is onbekend omdat dit sterk afhangt van het te kiezen voorkeursalternatief.

Vanuit het KGO beleid moet Nieuwleusen Synergie voor het plaatsen van windturbines compensatie doen aan het landschap. Hierbij is de regel dat het gaan om €1000,-/MW/jaar. Afhankelijk van het aantal turbines en de grote van deze turbines gaat het dan om een investering van tussen de €60.000,- en €90.000,- over tien jaar.

2. KGO regeling

KGO is een provinciale regeling. Door deze regeling zijn grootschalige uitbreidingen en nieuwe ontwikkelingen in buitengebied mogelijk, mits deze ontwikkelingen ook leiden tot verbeteringen in de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Om dit te borgen moet er compensatie worden gepleegd aan het landschap. De KGO-regeling maakt dat er, vanwege de ontwikkeling van windturbines, budget beschikbaar komt om in het gebied te investeren in ruimtelijke kwaliteit. Onder ruimtelijke kwaliteit wordt verstaan dat het gaat om ingrepen die het landschapsbeeld en/of de cultuurhistorie van het gebied versterken.

Het karakteristieke landschapsbeeld van deze omgeving is die van het ontginningslandschap. Daarbij horen elementen als de oude ontginningsassen, veelal rechte, rationele wegen en waterlopen. Langs deze ontginningsassen liggen nog veel oudere boerderijen op smalle kavels, haaks gesitueerd op de weg en aan drie zijden beplant met elzensingels en hagen. Deze gebieden kennen een kleinschaligheid, met meer beplanting. Kenmerkend voor het middengebied is de openheid en grootschaligheid.

Maatregelen die binnen de KGO regeling vallen en mogelijk toepasbaar zijn rondom Nieuwleusen zijn:

- Aanleg van erfbeplanting
- Stimuleren streekeigen erfbeplanting
- Stimuleren hoogwaardige architectuur van nieuwe stallen
- Vergroten biodiversiteit, aanleggen natuurvriendelijke oevers, bermen en akkerranden
- Ontwikkeling plas-dras situaties voor weidevogels
- Opknappen van cultuurhistorische waarden (bijvoorbeeld rieten daken)
- Wegen veiliger en/of geschikt voor landbouwverkeer
- Herstellen van de “slagen” van het slagenlandschap
- Herstellen van wegbeplanting, aanvullen van houtsingels
- Wandelen over schouwpaden, langs het water
- Inrichten van rustplekken
- Verbeteren fietsverbindingen

Om een indruk te geven van de kosten van deze maatregelen is er door AtelierOverijssel een tabel gemaakt met kengetallen. Zo kost het opkopen van een stuk agrarisch grond in dit gebied circa €45.000,- per hectare. De aanleg van bosplantsoen kost per hectare circa €7.000,- en met grondbewerking €10.000,-.

Er kunnen met de KGO regeling ook erven worden verfraaid, tijdens de avond werd geopperd om het geld dat door de KGO regeling ter beschikking komt te verdelen over de huishoudens die gecompenseerd moeten worden voor de windturbines. Zodat deze huishoudens dit aan hun eigen erf kunnen besteden.

Aanleg erfbeplanting

Stimuleren streekeigen erfbeplanting

Stimuleren hoogwaardige architectuur stallen

Versterken cultuurhistorische waarden

Bloemrijke en natuurlijke bermen/oevers

Creeëren plas-dras situaties

Wandelpaden langs water (schouwpaden)

Creeëren rustplekken en zitjes

Verbeteren verkeersveiligheid

Herstel wegbeplanting

5. Resultaten werksessie

Tijdens de avond is er in vijf groepen gediscussieerd over de invulling van de KGO regeling. Daarbij werd wel de aantekening gemaakt dat het meedenken niet betekent dat de aanwezigen het accepteren dat er meer windturbines komen.

In de gesprekken werd nogmaals benadrukt dat er behoefte is aan duidelijkheid. Er is behoefte om te praten over het totaalplan. Waarbij het ook gaat om compensatie van de waardedaling van huizen en erven, schadeloosstelling, compensatie op de OZB belasting. Daarnaast wil men ook graag afspraken maken over welk gebied in aanmerking komt voor de KGO regeling en om wat voor verdeelsleutel het gaat. En ook wil men graag dat er afspraken worden gemaakt met de eigenaren van de grond waarop een windturbine wordt geplaatst. Wat moeten zij als tegenprestatie leveren?

Tevens werd genoemd dat een deel van de suggesties voor landschapsingrepen niet uit KGO gelden moeten worden betaald maar door de gemeente. Bijvoorbeeld wanneer de gemeente bepaald beheer heeft uitgevoerd en hiermee kwaliteit heeft verminderd, zoals bomen die zijn weggehaald, maar niet teruggeplant. Daarnaast werd aangegeven dat de gemeente ook kan bijdragen door ander beheer toe te passen om zo de biodiversiteit in singels en bermen te vergroten. Hierdoor ontstaat een grotere soortenrijkdom.

In één van de groepen kwam ook aan bod dat het geld van de KGO niet besteed moet worden aan adviezen, overleg of leges van ambtenaren.

mogelijke invulling van de KGO:	aantal keer genoemd
Meer bosschages, schuilplekken voor reeën	III
Versterken bestaande houtsingels, streekeigen beplanting terugbrengen langs wegen	III
Asbest verwijderen	II
Investering in eigen erven, eigen zicht op windmolens verminderen*	IIII
Mogelijk zitplekjes bij honden uitlaatgebied	I
Aankoop stroken langs bestaande singels en overhoekjes. Niet een blok van 1 hectare omvormen naar natuur. Gronden moeten in beheer en onderhoud komen bij gemeente	I
Nattere gebieden verbinden, ter bevordering van weidevogels, natuurontwikkeling/bloemrijker	III
Waterbergingen meer beplanten, vooral langs randen, niet kaal maaien	I
Ommetje aanleggen (achter Alteveer)	I
Natuureducatie	I
Buurthuis of café voor het versterken van sociale cohesie	II
'Overhoeken' langs spoor natuurlijk inrichten	I
Verkeersveiligheid verbeteren	I
Planten van klimop tegen windmolens	I

*In sommige groepen werd gesproken het geld te verdelen op basis van hindernorm.

Aan de groepen werd ook gevraagd om een prioriteit aan te geven. In de verschillende groepen werd de voorkeur gegeven aan het zelf besteden van het bedrag aan eigen erf.

Er werd opgemerkt dat er een groot gebaar naar het landschap goed kan zijn, maar dat er bij die keuze ook gesproken moet worden over het beheer. Want als na tien jaar de KGO regeling afloopt moet niet het beheer verdwijnen. In een van de groepen werd geopperd het beheer direct onder te brengen bij één organisatie, bijvoorbeeld bij de gemeente.

In het kaartbeeld zijn de suggesties weergegeven. Onder leiding van Annette Wessels heeft een groep een wensbeeld voor het gebied gevisualiseerd met behulp van afbeeldingen en sfeerbeelden uit bladen en tijdschriften.

Gecombineerd kaartbeeld

Wensbeeld

4. Afsluiting tweede meedenkbijeenkomst

Na de terugkoppeling uit de groepen reageerden Leonie van Dam (gemeente Dalfsen) en Lambert Schuldink (Nieuwleusen Synergy) op de resultaten van de avond. Beiden waren erg te spreken over de opkomst en de input die geleverd is voor mogelijke invulling van de KGO regeling. Beiden werd gevraagd wat er nu met de resultaten gaat gebeuren:

Lambert Schuldink gaf aan dat voor Nieuwleusen Synergy nu de eerste stap het bepalen van een voorkeursalternatief is. Deze besluitvorming vindt plaats in de projectgroep. Maar de klankbord groep heeft hier wel inspraak op. Daarbij gaat het nu in eerste instantie om de prioritering van de criteria: opbrengst, belemmering (hinder?), landschap en hoogte. Vanuit de klankbordgroep werd toegezegd dit voor die tijd in de buurt te peilen. De klankbordgroep gaf ook aan graag de bijeenkomsten van de projectgroep bij te wonen, al was het maar als toehoorder. Dit kon niet direct worden toegezegd maar wordt wel voorgelegd in de projectgroep.

Lambert Schuldink gaf verder aan dat bij de keuze voor een voorkeursalternatief de opbrengst van de windturbines van belang is voor de opbrengsten en dus het bedrag dat ter beschikking wordt gesteld aan de bewoners. Wanneer een alternatief niet rendabel is zal Nieuwleusen Synergy dit niet tot uitvoering brengen. Dat betekent echter niet dat er dan geen windturbines in dit gebied zullen komen. In dat geval zal er namelijk een andere partij komen die hier windturbines bouwt.

Leonie van Dam was enthousiast over de resultaten van de avond en gaat dit mee terug nemen naar de gemeente. Zij gaf aan ook het idee voor de besteding van de KGO op eigen erf serieus te nemen.

Maatregelenoverzicht incl. inschatting van de kosten

Maatregel	Kosten	Opmerking
Afwaardering agrarische grond naar natuur		
Waarde van agrarische grond (bron: boerderij.nl)	€45.000,-/ha	Eenvoudig rekensommetje dat vaak wordt toegepast: de restwaarde na afwaardering naar natuurgrond = 15% v.d agrarische waarde
Aanplant bos		
Aanschaf en planten bosplantsoen kosten	€7.000,-/ha	Hierin zijn de kosten voor eventueel grondbewerking niet meegenomen (zijn dan dus nog echt sprietjes de boompjes). Inschatting is dat aanplant bos incl grondbewerking €10.000,- kost (hier wordt vaak mee gerekend).
Erfbeplanting		
Raster van gladdraad met gekloofde palen (2 draden, om de 6 m paal)	€4,-/m ¹	
Leveren en planten bomen 10-12 cm diameter	€50,- p.s.	Inclusief paal en band
Aanplant fruitbomen	€35,- p.s.	
Uitrasteren fruitbomen d.m.v. 4 kastanje palen + gaas	€50,- p.s.	
Aanplant beuken/meidoornhaag	€7,-/m ¹	Dubbele rij
Inzaaien bloemenrijk mengsel		
Akkermengsel (bloemen), 2-jarig	€0,14/m ²	
Bloemenweide mengsel (bloemen), meerjarig	€0,48/m ²	

AtelierOverijssel
werkplaats voor ruimtelijke kwaliteit